

Acerca de este libro

Esta es una copia digital de un libro que, durante generaciones, se ha conservado en las estanterías de una biblioteca, hasta que Google ha decidido escanearlo como parte de un proyecto que pretende que sea posible descubrir en línea libros de todo el mundo.

Ha sobrevivido tantos años como para que los derechos de autor hayan expirado y el libro pase a ser de dominio público. El que un libro sea de dominio público significa que nunca ha estado protegido por derechos de autor, o bien que el período legal de estos derechos ya ha expirado. Es posible que una misma obra sea de dominio público en unos países y, sin embargo, no lo sea en otros. Los libros de dominio público son nuestras puertas hacia el pasado, suponen un patrimonio histórico, cultural y de conocimientos que, a menudo, resulta difícil de descubrir.

Todas las anotaciones, marcas y otras señales en los márgenes que estén presentes en el volumen original aparecerán también en este archivo como testimonio del largo viaje que el libro ha recorrido desde el editor hasta la biblioteca y, finalmente, hasta usted.

Normas de uso

Google se enorgullece de poder colaborar con distintas bibliotecas para digitalizar los materiales de dominio público a fin de hacerlos accesibles a todo el mundo. Los libros de dominio público son patrimonio de todos, nosotros somos sus humildes guardianes. No obstante, se trata de un trabajo caro. Por este motivo, y para poder ofrecer este recurso, hemos tomado medidas para evitar que se produzca un abuso por parte de terceros con fines comerciales, y hemos incluido restricciones técnicas sobre las solicitudes automatizadas.

Asimismo, le pedimos que:

- + *Haga un uso exclusivamente no comercial de estos archivos* Hemos diseñado la Búsqueda de libros de Google para el uso de particulares; como tal, le pedimos que utilice estos archivos con fines personales, y no comerciales.
- + *No envíe solicitudes automatizadas* Por favor, no envíe solicitudes automatizadas de ningún tipo al sistema de Google. Si está llevando a cabo una investigación sobre traducción automática, reconocimiento óptico de caracteres u otros campos para los que resulte útil disfrutar de acceso a una gran cantidad de texto, por favor, envíenos un mensaje. Fomentamos el uso de materiales de dominio público con estos propósitos y seguro que podremos ayudarle.
- + *Conserve la atribución* La filigrana de Google que verá en todos los archivos es fundamental para informar a los usuarios sobre este proyecto y ayudarles a encontrar materiales adicionales en la Búsqueda de libros de Google. Por favor, no la elimine.
- + *Manténgase siempre dentro de la legalidad* Sea cual sea el uso que haga de estos materiales, recuerde que es responsable de asegurarse de que todo lo que hace es legal. No dé por sentado que, por el hecho de que una obra se considere de dominio público para los usuarios de los Estados Unidos, lo será también para los usuarios de otros países. La legislación sobre derechos de autor varía de un país a otro, y no podemos facilitar información sobre si está permitido un uso específico de algún libro. Por favor, no suponga que la aparición de un libro en nuestro programa significa que se puede utilizar de igual manera en todo el mundo. La responsabilidad ante la infracción de los derechos de autor puede ser muy grave.

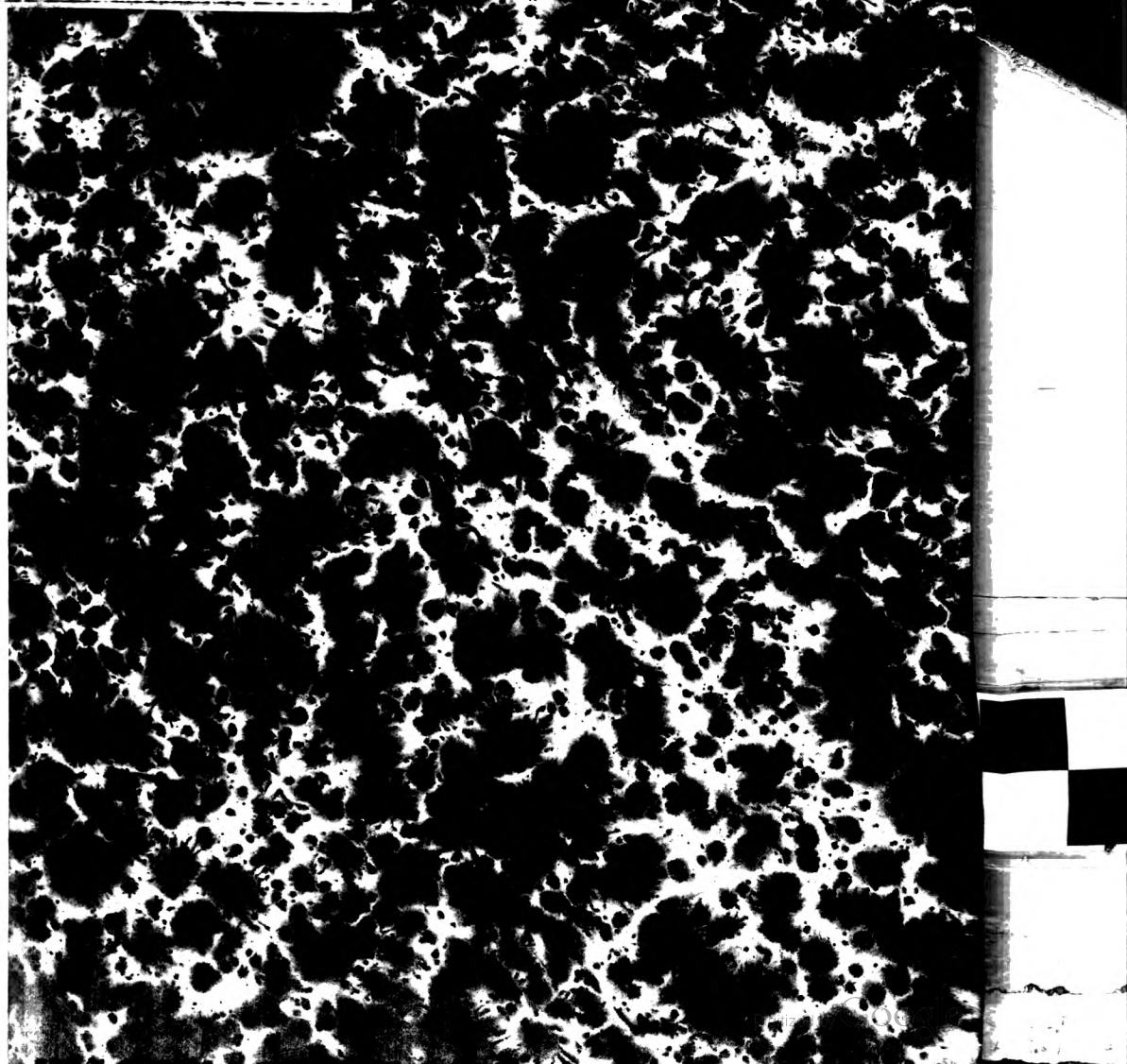
Acerca de la Búsqueda de libros de Google

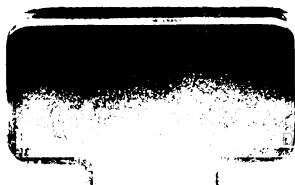
El objetivo de Google consiste en organizar información procedente de todo el mundo y hacerla accesible y útil de forma universal. El programa de Búsqueda de libros de Google ayuda a los lectores a descubrir los libros de todo el mundo a la vez que ayuda a autores y editores a llegar a nuevas audiencias. Podrá realizar búsquedas en el texto completo de este libro en la web, en la página <http://books.google.com>

NATIONALBIBLIOTHEK
IN WIEN

134016-B

ALT-

11/11/11

1890

29. a. 299.

44.

E I
HUGONIS
GROTII
LIBRO I.

DE JURE BELLI ET PACIS
SICILIMENTA
PHILOSOPHIÆ JURIS.
PRÆSIDE

JOHANNES REINHARDO
HEGNER/

S. Th. D. & Profess. P. O.

HORIS LECTIONUM CONSUETIS
ALTERNATIM
Ventilabunt.

PERPETUI RESPONDENTES
LUDOVICVS HENRICVS Reuß/
ET

JOHANNES CONRADVS Stigler/
Stuttgardiani.

GISSÆ HASSORUM,
Typis HENNINGI MULLERI,
Anno M DC XCVIIE.

demonstrationem Juris naturæ pertinent hæc videatur esse. (a) Po-
 tentia quævis enititur actus, quos quantumq̄, potest, nisi impediatur.
 (β) agens rationale non agit nisi propter finem. (γ) finis bonum est,
 idque cum absolutum, omni enti & agenti, DEUS, tum relativum,
 Agenti HUIUS, quod λογικόν, ἀλογον &c. est, v. g. homini. (δ) Finis
 non obtinetur nisi MEDIIS. MEDIA a. sunt vel necessaria vel uti-
 lia, (ε) De omnibus ratio cognoscit, ex relictis viribus. Et quan-
 quam Revelatio, Lex DEI, & Spiritus longè efficacius officia do-
 ceant, suæ tamen sphaeræ instrumentis utitur, magis de terrenis &
 obviis, quam æternis sollicita. (ζ) Eadem non impedit facultatem
 agendi nisi ex causâ rationali, quâ damnum evitat. (η) omne autem
 damnum est, quod nec finis est, nec medium ad finem.

IV.

HYPOTHESES & POSTULATA mirificè variant in quavis
 disciplina; nam & probabilis, & falsa πῶς τὸ ἀγνῶν εἰς ἀδύνατον du-
 ctura ad impossibile II. Anal. c. 23. admittuntur; modò sibi constet
 ἀνάγκη necessitas, utilitas, & nexum cum conclusione quæ intendi-
 tur. Unum quidem est Principium Effendi in Moralibus, mentis sc:
 nostra flexura, divino digito impressa, ut SPONTE ad honestum,
 pudore naturali muniendum feratur, aculeos sentiat ex delicto, Ἀγ-
 λογισμὸς conscientiæ, etiam si Legis & consuetudinis nesciæ expe-
 riatur; qui est νόμος ἑγγεγραμμένος, Rom. II. 15. cum φέρῃ τὰ ἐν νόμῳ
 ποιεῖμεν, naturâ magistra, quod Legis est, efficitur. SED CO-
 GNOSCENDI principia, quid Juris, quid iustum sit inter homi-
 nēs lumine divino hæc tēnus destitutos quantum apud Auctores va-
 riant, docet ἀνοψία & Lectio. Alii metum, amorem, insinectum;
 alii contemplationem DEI; finis ultimum necessitatem, indigentiam;
 conservationem generis humani, & quid non? pro fundamento lo-
 cant officii communis Legum, N. quæ, uti arbitror, omnes finem
 conservationis obtinere possunt, apud eos qui admisserint, cum scripta
 cohaesio propositionum inde nascentium (in aliis per ambages in aliis
 per compendium) ad officiorum cognitionem & obligationem perdu-
 cat. A communibus tamen propositionibus, vel ut ἀπὸ γένους spe-
 ctantibus IMMEDIATAS fecerit necesse est, quæ PRIMÆ, &
 eople principia huius in individuo disciplina existunt. Ἐν πᾶσι τοῖς
 ἔστι τὸ ἐξ ἀρχῶν οὐκ εἶναι, ait Arist. l. c. τὸ δὲ λόγῳ πᾶσι τοῖς ἀρχῶν.

PRIMA

optus & *Britannus* non abfimilem eorum adftridit *Re. 3. qu. 1. 1. 1.*
CTA *ratiocini* cūmque *cahar. motum* pro *Jura* & *Legē* natura
 vendunt. Quid enim est **RECTA** ratio: *Cedō* *mediū* *rege*
lam. Quā ex *instinctu* natura *re. natura* *is* *quā* *re. natura*
 qualicunque juffu & adprobatione derivare, est *pastor* *re. natura* *rege*
 Queritur enim, an *ratiocini* dicat: an *instinctu* liceat *objequi*

VII. *re. natura* *rege* *lam.*
THEAUREOLAM Christi *Matth. VII. m. Luc. VII. m. QUOD TI-*
BI VIS FIERI ALTERI QUOQUE FECERIS *minis* *compendia*
facilitas, quandoquidem ex proprio sensu & judicio normam atq
 efficit officii. Nascitur ex *principio* *immediat*: **INTER** **EQUA-**
LES INVITOS PRÆROGATIVA JURIS *nem* *datant.* Pro *regula*
rustica *omnis* *honesti* *metu* *habet* *gradina* *unde* *romo* *id.* & *hb.* *dib.* *re.*
re. natura *rege* *lam.* *re. natura* *rege* *lam.* *re. natura* *rege* *lam.*
 tiquitati. *Conftit.* *Apof.* *I. a. c. 1.* *ipfique* *Sabratō* *Companiam* *Legis*
 & *Prophefiam* *Matthi.* *I. e.* *re. natura* *rege* *lam.* *re. natura* *rege* *lam.*

VIII. *re. natura* *rege* *lam.*
 Illa (in viam ratio) **CONSULTA** *Ratiō* *re. natura* *rege* *lam.* *re. natura* *rege* *lam.*
CONNE- *re. natura* *rege* *lam.* *re. natura* *rege* *lam.* *re. natura* *rege* *lam.*
XIONEM *re. natura* *rege* *lam.* *re. natura* *rege* *lam.* *re. natura* *rege* *lam.*
NECESSARIAM non habent, virtutis in loco in-
 merantur, & inter *Jura* *imperfecta*, quae *laudabiliter* fiunt, omitten-
 do tamen Societatis vinculum non convellunt, quo homines cum
 hominibus tranquillam degere etatem solent. Esti enim *virtutis*
rege *lam.* *re. natura* *rege* *lam.* *re. natura* *rege* *lam.* *re. natura* *rege* *lam.*
 indignatio nonnunquam provocari solet, deest
 tamen *rege* *lam.* *re. natura* *rege* *lam.* *re. natura* *rege* *lam.* *re. natura* *rege* *lam.*
 fuerit violatus.

IX. *re. natura* *rege* *lam.*
 Quo **NECESSARIA** sunt, eorum alia ratio facile dignoscitur,
 cum sine illis *re. natura* *rege* *lam.* non obtineatur, & contrarium faciendo con-
 trahunt *re. natura* *rege* *lam.* *re. natura* *rege* *lam.* *re. natura* *rege* *lam.*
 salutis propriæ *re. natura* *rege* *lam.* *re. natura* *rege* *lam.* *re. natura* *rege* *lam.*
 Quæ sunt, quibus alterius *re. natura* *rege* *lam.* *re. natura* *rege* *lam.*
 latur & inhibetur, v.g. *re. natura* *rege* *lam.* *re. natura* *rege* *lam.* *re. natura* *rege* *lam.*

X. *re. natura* *rege* *lam.*
 Eopfe autem, quod & **MEDIA** *re. natura* *rege* *lam.* *re. natura* *rege* *lam.* *re. natura* *rege* *lam.*
re. natura *rege* *lam.* *re. natura* *rege* *lam.* *re. natura* *rege* *lam.* *re. natura* *rege* *lam.*
 explorari debet, arte opus est,
 quæ intelligere talia doceat, & de *re. natura* *rege* *lam.* *re. natura* *rege* *lam.*
 quod *re. natura* *rege* *lam.* *re. natura* *rege* *lam.* *re. natura* *rege* *lam.* *re. natura* *rege* *lam.*

admodum tamen, et non iniquitatis, inquit Aristoteles II. Anal. post. c. 8.
 Difficile est illusionem reprehendere, ubi nebulam pro Junone, fallax
 probabili pro aere, immediatam qualitate conclusionis decepti, ratio
 subducit: quod prudentissimis contingit. Nihil autem turpius,
 quam si malitiam eius, et non verum circuli confundantur. Quapropter
 in legibus, et simonia Philosopherum, Oratorum, Politicorum, consue-
 tudo, res judicare quantitas nihil in foro Juris N. ad rhombum fa-
 ciunt: Sunt enim AUCTORITATES, quæ susceptionem veri & fidem
 ingenerare possunt, non veritas.

Sicuti autem in Civibus prudentia est, quæ Leges explicat, fa-
 ctis applicat, Leges pendentes ab arbitrio majestatis, ita requiri-
 tur in præsentis negotio, ut (a) res quæ sit licet, quæ Legi substat,
 quid Jus sit, medium illud rationale ad finem propositum propria Sa-
 tis, ubi sodato semper fuerit, a bono propter, a malitia, a necessitate, quæ non semper adesse in facultate exercitio. (b)
 Jus illud demonstrandum roboratur, ut fiat, quæ propositi, (c) fa-
 ctis applicandum decempe inlar, per conclusiones particulares
 ex principiis generalibus in casum singularem demonstrari, ut patet,
 ut patet, quid licentia, facultas, & Legi sit, honesta, v. v. v.
 haec JURISPRUDENTIA UNIVERSALIS vocatur quæ docentur
 cunabula Juris altissima, JURIS inquam ad alios. Reliqua in
 DEUM est, seipsum officia, hæc non Jura, sed officia salutantur,
 & à Jure in alios, nisi natura, quod nemo dixerit, ni tam ex deman-
 strandi pendere possunt.

XII.

JUS hoc sensu quilibet intelligit in rebus crassioribus, quæ re
 SUUM palmæ præ se ferunt, & percontantia violationis ultro in occu-
 los incurrunt, ut pactis liquida expressis non stare, vitam est, possessio-
 nes alterius alteri eripere, libertatem est sui immerentis præcipere, et
 nam & HOC SUUM EST, quod LICET. Secretiora, quæ profun-
 dius latent, inter Juris perfecti vitæ, confinia fluctuant, & ex
 aequitate demum pensatione & Legum lucis aliquid accipiunt, quid-
 quique SUUM sit, incautos decipere, & principiorum male tenaces
 in errorum præcipitia devolvere possunt. Sic dissidens justitiam Sen-
 tientes,

Sacerdotes, & Prætor l. n. n. de 7. & 7. licet *INIQUA* decernat, *Im-*
tamen dicit, ex privilegio humanitatis, à qua nihil humani alienum
 est. Reliqua de immutabilitate Juris N. ejus à Gentium differentia,
 quæ nulla nisi ex objectis est, & modificationibus conclusionum, ut
naturam Legis induat; de distinctionibus Seldeni, Hobbesii, Pufendor-
 dorfii, & circa hæc observatis Commentatorum Grotii lubens pos-
 tereo. Nil juvat hanc *coltam* toties apponere *cramben*.

AD H. GROTII DE JURE B. & P.

LIB. I. CAP. I.

DE FACULTATE.

I.

FACULTAS est JUS PERFECTUM AGENDI CIRCA ID
 quod MEUM est: idque vel VINDICANDO ab altero;
 vel dum habeo, DISPONENDO. *Clarius ista & popula-*
rius quam Grotii definitio §. 4. Duos requirit terminos,
 AGENTEM & PATIENTEM, ut, dum exerceo vim agendi, v. g.
locomotivam nulla Lege restrictam, ambulandi facultas adest, altero
 id PASSURO, nique patiat, infortunium ex injuria laturo. Ita de
 me meisque facultatibus DISPONO. SI VINDICO & *expleo*
lacunam re MEA hætenus absente, alter qui HAC abundabat, *re-*
metur ad passionem, quin suâ possessione RES ALIENA, h. e. mea,
 egrediatur, ex obligatione v. g. *qua ex dominio oritur*. Vid. Gro-
 tium l. II. 10.

II.

Hinc agnoscitur, exercitio FACULTATIS semper interesse
 obligationem, nisi agendi, PATIENDI tamen, quæ à *coactione* differt,
 nec civili vinculo Juris, quod Jcti obligationem vocant, equipol-
 let. ILLUD: quod *vis moralis* à Phycâ differat, etiam si *hec illi*
 nonnunquam succenturiatur, PROPRIA quidem manu, si consul-
 tum videatur in Statu N. ALIENA, *judicis* puta, in Statu Civili,
 Suum retenturâ, recuperaturâ. HOC quod attinet; Obligatio *Civi-*
lis PERSONAM respicit & *vindicationi* opponitur: *Illa* jus AD
 REM arguit, *hec* JUS IN RE. Jus Naturæ tricis civilibus malequæ-

coherentibus exemptum OBLIGATIONEM latius accipit, quæ vel PATIENDI (si v.g. rem meam, alteri ereptum eo) vel AGENDI est, ad dandum aliquid vel faciendum. *Hanc non illam* Civilitæ observare & definire solent.

III.

Neque tamen à foro N. alienum est distinguere inter Jus IN RE & ad REM: *Illud* radicatur in re EXISTENTE quæ facultatem meam, & si forte jam amissa, olim subierat, quale DOMINIUM est, rei ab alio etiam possessæ; POSSESSIO, conjuncta dominio vel secus; PIGNUS securitati datum, quæ spe nititur futuri domini: SERVITUS patientiam connotat, ut in *SVO* alium aliquid habere & agere pariatur Dominus, cujus dominium, si nimis imminutum sit, ut in usufructu, Emphyteusi, fundo, ALIQUID domini in alium translisse concipitur, quod jus dominio proximum, seu utile vulgus vocat, ut alterum imminutum *Grotius* MINUS PLENUM, usitato sibi etiam in Civilibus & *Majestatis doctrinâ* vocabulo. Hoc, Jus sc. AD REM, PERSONA nititur, *passurâ aliquid vel DATURA*, quæ res non semper EXISTIT, sed futura, plerunque VAGUM INDIVIDUUM est, (v.g. in *manu*. Datur *comditio certi*, sortis definitæ, corpus tamen incertum est, nec præcisè in bonis debitoris digito monstrari potest, esset enim *Jus in Re*) etiam FACTURA, cum actiones, imò & incorporalia Jura rerum nomine veniant.

I V.

Facultas EXPLETIONEM *κατὰ τὰ πολλὰ* respicit ut rectè *Grotius* (*commutationis* enim terminus sat bonus huic tamen non quadrat proposito) puta, cum de MEO apud alium hærente *disponam*, non *circa me reflexionem*, quo casu PATIENTIA alterius sufficit; nihil EXPLETUR. Quod si non PLUS exigam quàm MEUM est, nec alter PLUS retineat, quàm SUUM *Justitiam* vocant *particularem τῆ ἀπειροσῆς* (vox Cl. *Hubeo* merito laudata, subtiliter multa exprimens, quam malè vertit *Hammondus pro libidine*, censuram passus eruditam à Clerico *passim in Comment. N. T.*) oppositam. IPSA Facultas nascitur aut *ex natura*, aut *ex voluntate*, quibus modis *exirà Civitatem* (in quâ *Lex* de re potentius, quam ipse, dominus disponit, Jura quoque inivitis eripit) τὸ SUUM haberi transfer-

rique

que aptum est. NATURA non solum quæ consensentur intellige;
 sed & quæ LEGE RATIONIS ut salvus sospesque sis, tanquam me-
 dia transferuntur. v. g. *Jus necessitatis circa rem alienam*, non
 licentiâ sola sed & *præcepto fretum*. VOLUNTATE tacita vel
 expressa: ILLA, quam præsumi conditio hominum docet: quò re-
 feris injuriam ex delicto, conditionem indebiti, quanti minoris &c.
 HÆC in contractibus & συναλλαγῶν maxime conspicitur: Sic
 per obligationes Jus transfertur, quod nisi expleatur, DEEST aliquid
 præsertim si CAUSA accesserit, ut in συναλλαγῶν. Quæ ratio est
 cur contractibus nominatis (ut nominatis ipsum nomen) vim
 ACTIONIS civiliter tribuant. Quæ lacinosa divisio quantum tyro-
 nibus crucem figit! JURE N. penitus cessat, rapiturque id, quod
 est in obligatione aut TANTUNDEM.

V.

Qui facultatem EXPLERI non patitur, nec EXPLET inju-
 riam facit, & aditus injusti flagitium contrahit, PLUS enim habet
 quam SUUM. Etiam PLUS iusto sibi sumit, qui solvitur licentiâ
 utitur, quam ferre alter tenetur, nam & hoc SUUM est. v. g. *Servitus*,
 quæ φιλοσφειῶν facultas in alieno est, si limites egrediatur, agitur
 aliquid, ubi VIA solum concessa fuit.

VI

Quamobrem animadverti debet, POTESTATEM DISPO-
 NENDI de SUO utiq; liberrimam modificari soliq; posse, non se-
 cus ac omne κινῆν mobile alterius corporis occursum: iterumque NA-
 TURA vel VOLUNTATE. NATURA variis modis, interitu rei
 & facultatis, accretione jurium v. g. per nativitatem, confluxum alio-
 rum ad rem communem &c. VOLUNTATE, aut DEI Legislatoris
 aut nostrâ. ILLE cohibet facultatem liberam vel *Lege internâ*, ra-
 tiocinio, vel *externâ* eaque tam UNIVERSALI POSITIVA, qualis
 prohibitio polygamia, præceptum hebdomadis in cultu publico: quam
 NECESSARIA & immutabili, qualis Decalogus quæ est ἡ ἀρχὴ ἡμῶν
 & concupiscentiam mali omnis radicem vetat, *Charitatem*
 intensissimam præcipit, reliqua enim sunt Juris N. Et PARTICULA-
 RI, *Forensibus* v. g. *Servitus* & *Cerimoniis* populo Judæico datis:
 VOLUNTATE nostrâ restringitur facultas, ubi vel tacite Jus in pos-
 sestraque alteri largitur, largitque ἐπιτοίσις præsumimus, ut in

usurpatione dominium rei nostræ presumptivè abjectæ: vel aperta,
v.g. in subjectione Civitatis, secundo pacto, & per homagium.

VII.

DECALOGUM quod attinet, perpetuus error est *Grotii* *mora-*
lem Legem *Judaos* solum spectasse asserentis h. l. quem auxit nu-
per *Clericus Criticorum* hac tempestate *Phoenix Comment. in Nov.*
Test. & Notæ ad Hammondum Gal. III. & alibi ad *Rom.* statuens, *lit-*
teram Legis, *crudam illam* *ἡγεμονικῆς* & *ἡθικῆς* explicandam
Judaos solum obligasse, qui præter intentionem *DEI*, *perfectissimam*
vita regulam esse Decalogum existimãrnt. Tò *πνεῦμα Spiritum*, h. e.
sensum internum in grammatico nõn adparentem *Evangelio* de-
beri, quod *his hominibus* idem ac *Lex est*. Eapropter, ait, quod *Paulus*
ad *Romanos* & *Galatas* *Legis* *κατάγνωσις* & damnationem ex ope-
rum imperfectione urgeat, *καὶ ἀνθρώπων* duntaxat, *non ex vero Le-*
gis sensu, qui nihil cum internis commune habeat, disputari. Ve-
reor, ne talismodi dogmatibus *Theologia sobria* funditus evertatur;
quæ tamen examinare non est hujus institui.

VIII.

INTERNUM illud *ratiocinium*, hæcenus *consilium* & *dicta-*
men, mox divinitatis auctoritate communitum, & in *LEGIS* *Naturæ*
indolem transgressum, nõn solum *OMNIA* agendi *FACULTA-*
TEM ex *utilitate conspicuâ* restringit, sed etiam *Societatis studio*
impresso: quem *INSTINCTUM*, quis præter *Hobbesium* neget?
cum & *graculus graculo* libenter adsiat. Nec obest, quod homi-
nes sibi invicem *dissidant*, experientia lugubris & *prudencia* *docu-*
mentum est, non naturæ, *hostilia* *civis*: *obvio* *machinantis*. *ILLA*
LEX docet, *aequalitatem*, inter pares (ita enim nascimur) regnare,
nec alteri alterum, (cum *HUMANITATIS* summa dignatione
omnes censeamur; quicquid sit de *quibusdam* *dotibus*, quæ in *diver-*
sis per *diversa* compensantur,) præferri debere: quod non solum in
Statu Naturali, ubi supetior non est, sed & *Civili*, vigorem habet,
in tertio scil. *humani* *ἀξιοματι*. Item inculcat, quod primum fue-
rit *voluntatis*, qua & subijcitur alteri, & jura hæcenus æqualia
permutamus, postea *necessitatis* fore, ne fluctuantibus *pactis* & *fide*
dissiliat *Societas* (indeterminatam & vagam plerunque intelligo,
hominis cum homine) ad *levandam mortalium calamitatem* utiq;

autrienda. Quotiescunque igitur *homo hominem* offendit, quocumque Statu *Civili*, vel *Naturali*, inque ejus consortio vivit, ne quæso PLUS *sibi quam alteri* circa res & *communes & proprias* CITRA FACTUM interveniens LICERE putet, & *ius*, quod Voluntate: *sive tacitâ sive expressâ* semel transtulit *citra alterius consensum* nevocet. Hactenus enim: *Equales sumus, ut HOMINES, & ne SUUM invito, per injuriam, avocet.* Aristoteli, delit.

LX.

Translatione juris etiam Status mutatur, ut, qui *æqualitate: omnimoda*, qua SINGULI gaudebant, commensurati agendi facultatibus, jam mutata conditione alter PRÆ altero, licet non semper: IN alterum, PLUS POSSE incipiat, & facultas UNIUS, quæ totum illium sibi parium *concurso* plurimum imminuta inque angustias redacta fuisse videbatur, ABDICATIONE USUS in aliis, *novos* sibi spiritus sumit, *maximos* tandem, si *majestas* conferatur, similesque: *ius, quos haberet is, qui solus degeret in universo*. Ratio est, quod *facultas* neque *vi* neque *concurso æqualium* restricta, liberè exundet, neque obicem habeat præter *Legem DEI* in Naturâ loquentem, quâ tamen & *pactorum* sanctimonia, & *civium exceptiones* non temerandæ continentur. Adeoque nec PLUS potest: *præ æqualibus*. (qua cives HOMINES existunt) *summus imperans*, quam fuerit in eundem ABDICATIONE *usus* translatum. *Abdicari* autem etiam: *Jura humanitatis, libertatem, conscientiam*, potuisse, imò *debuisse dominium & facultatem* omnium rerum, stolidè nugatur. *Hobbesius*.

X.

Dominio privato PUBLICUM opponitur, tanquam *continens: contento*, quod concedimus, si subditi *mancia* sint, non *civiti*. *Civitatis anima est libertas, domini publici pestis*. Unde *Dominium illud eminent* à Grotio inventum quâ terminos, Philosophiæ opprobrio cedit. *Aliud dicere est, majestatem habere usum omnium, vitæ civium & facultatum: aliud dominio, & quidem privato majori, Res subditorum ligari, quasi ex precario, & juxta modum usufructuarii*. Prius, non posterius admittendum esse remur.

XI.

FACULTATI respondet APTITUDO, sed non examuffim. *Et ius minus perfectum ad habendum aliquid vel agendum. Quo-*

modo IMPERFECTUM: quia nec Jus *translatum*, necque Res jure affecta vindicari potest, cum ex natura rei, ut *ἀντίδοτον*, tum ex circumstantiis, æstimo & consuetudine hominum ratione utentium. Sic *virtuosa & ceremonialia pollicitationes* (Complimens) non pariunt *jus perfectum*, hæne *imperfectum* quidem. De civitate nil inoneo, cui integrum est, quibus *conventionibus & formulis*, vim agendi concedere, quas *exceptionibus* munire velit, uti de Prætorio & Civili Juribus constat. *Ætia* igitur VIRTUTEM respicit *alterius ex Lege* quidem, *generoso & decoro* obligati, sed ad nullam Juris *expletionem*, quæ hic non datur, adigendi: consequenter *Justitia distributiva* non correspondet, ut male opinatur *Grotius*. *Virtutis* a nomine decipi poterit, qui, cum *Justitia Universalis* confundit, aut existimat *Obligationi Legis* virtutem non subesse: Siquidem v. g. *Ingratitudinis* ea turpitudine est & infamia naturalis ut *actionem ingrati* dederint in *libertos Romani & donatarios*.

XIII.

Cæterum quis dubitet, *vitiarum eorum neglectum*, quæ *honestatis cuiusvis* relinquuntur, certis casibus turbas cedere, animos exacerbare, civitates in discrimen adducere posse. v. g. *libidinem, avaritiam* τὸν ἐπιπορευόν. DEBETUR hoc generi humano, ne omnes sint *viciosi*, ne *singuli* in excessu.

AD H. GROTII DE JURE B. & P.

Lib. I. Cap. 2.

DE CÆDE EORUM QUI NOCENT.

I.

CONTRA JUS est alteri NOCERE, quod vel *singulis* fit à *singulis*, vel *pluribus* à *pluribus*; iique considerantur vel ut *Civitas*, vel ut sunt in *Civitate*. Quæstio hinc nascitur, utrum isthanc INJURIAM *nocentium non fugere* duntaxat sed & *amoliri* liceat, MODERAMINE ut vocant *inculpata tutela*. Et cum aliter tueri nos, quam *cede hostis* nequeamus, utrum CÆDES sit *justa*? AFFIRMATIONEM tuebimur.

II.

Probatur. 1. Ex τοῖς πρώτοις τῆς Φύσεως, *primis natura*, quæ sibi quodvis animal commendant. *Nociturum pulverem palpebrarum trepidatio removet, lapsuri per scalas brachium capiti nobilissimo membro obvertunt;* Duce igitur naturâ, non nostro corpore, vita, salutis nocetur, prospectum est. 2. *Illæ* ultro expediunt animalia; ἀλογα quidem *inorsibus, calce, cornu;* τὸ λογικὸν ratione, insidiis, manu, armis, quæ salutis servandæ consulant, usq; ad necem. 3. Neque Ratio sibi relicta dicitur, eadem nostram *præ illâ* invaloris eligendam esse, quod largiuntur diversum sentientes.

III.

Quid ergo SCRIPTURÆ? V. *Testamentum bellorum* plenissimum est, quæ DOMINI vocantur, etiam *suppliciorum & cadum*, quæ Magistratus probante DEO irrogârat. *Etiâ sancti* contra hostes arma sibi circumposuerunt, quæ late exequitur Grotius: legique meretur, ut omnia, *dissertatio de favore d' fensonis* III. Mauritiæ Superest ut *θεοῖς Christianismô* non refragari doceatur. DEFENDERE se usq; ad necem, sive privatim sive publicè quod bellum vocant, *apertam habet LICENTIÆ PRÆSUPTIONEM* etiam in N. T. nam (α) quod SEMEL à DEO *præcipitur*, contra naturam non esse, neque contra DECALOGUM, *Moralia necessaria*, summamque CHARITATEM complexum intelligitur. (β) quod *Sanctorum* exemplis velut à fide profectis frequentatum, etiam nobis imitari licet. Heb. XI. 33. (γ) *Nulum vestigium* adparet prohibitionis in N. T. ut potius si *conjecturis* militandum sit, omnia quæ sanctis & licuerant & præcepta erant populo DEI, firmantur.

IV.

Nam (1) Lex Gen. IX. 6. manifestè arguit, *homicidam, per hominem* JURE occidi, quod tam ad Magistratum, quam bella & defensionem quorumvis pertinet. Et illum quidem *sub obligatione;* confer. Rom. XIII. 4. ubi *gladius* non *metaphoricum* sed verus Judæorum gentiliumque calculo, qui per gladium supplicia cruenta concipiunt, à Paulo innuitur. (2) Christus & Apostoli nunquam locuti sunt *contra sui Majestatis* CIRCA BELLUM, quod fieri tanquam in re gravissimâ oportuit. *Neq; privatis* quicquam prohibetur, quo minus SUA *servent & tueantur*. Matth. V. 38. seq. cum non sa-

lum de *minoris momenti* rebus patientiâ transmittendis sermo sit, ut nugatur Grotius §.8. & *Comment. b. l.* sed de *omissione vindictæ*, quæ *naturaliter* quoque in *vicio* cubat, sed à *rei sua vindicatione*, ut aorunt Jctorum pulli, maximè differt. (3) Christiani primi *laudans milites*, neque *cingulum* cum Baptistâ deponere jubent, nisi *ex causa pollutionis* in gentilismo. Quorum adprobationi accedit tot seculorum *quieta Veritatis possessio*, donec eam *Canones Ecclesiastici*, *Monachorum superstitio*, & *Anabaptistarum λεπολογια* in dubium primum *illi*, mox suspicionem; *hi* vero in Jus tanquam *Error* Charitati infensissimum vocarunt.

V

Præterea, quibus respondit Grotius excipiunt. (α) *Legem imperfectam* Moisa à Christo suppleri, *plura* præcipi Christianis quam Israëlitis. Resp. *Futilia* hæc ex Socinianismo de prompta *ἀναλογικῶν τῆς πίστεως* destruant, quam *Grotius*, dum contra Rivetum in Cassandrianis ageret, manifestè non intellexit, quâ tamen nihil adcuratius, si etiam *αἰεὶ τῆς φιλοσοφίας* consideretur. (β) *Christianos summam proximi dilectione* inflammatos *pariter* providentiæ permittenti obicem non ponere, *pariter* potioris proximi, quam suam salutem habere. Resp. *ἀπεργάζεσθαι* ! Providentia non tollit curam mortalium, & quæ *Θεὸς βία* ingruunt, *precibus*, *labore*, quovis studio averruncantur. *Tacta* *fulmine* domus si ardeat, aquarum suffusione salvatur, ignis extinguitur; *insecta*, frugibus *insecta*, licet cœlitus impœnam submissa, occidimus; *pestem*, *DEI* flagellum, medicinâ curamus; Ergo & *furciferi* cujusdam *pesulaxtiam*, *gladio obvulso*. *At*, *ais*, si credas, *FIDE*, *ignem*, *furorem*, *pestem* extingues? Utique si *miraculosa* sit, si *summa*; sed *imperfecti* nostra supplementum datur *solicitudo*, *labor*, &c. Amor proximi major *meq. esse* non debet, *hic* enim alteri pro *Regula* est. *Moriendum* pro fratribus, si *DEI* & eorum inter sit. Sed interest *invasum* nebulæ *incidentis* esse *carnificem*: quod nisi feceris, *fies αὐτοχρησ*, *immorigen*, *providentia*, quæ tolli tua manu tale mortalium carcinoma voluit. Ubique tamen inter occisionem *directè* *incentam*, & ex *Jure* *defensionis* *αὐτοχρησ* distingui necesse est.

Μόλις ὃ ἀνὰς αὐτὰ τ' ἀπογυῖαι δεῖται
 Δυναί' αὐτ' ἔσως πωλύτοις ὄραντο

Optimā quis cenit, fieri quæ forte necesse est,

Cum petimur relis, aciem pede contulit hostis?

Euripid. Suppl. 855.

Defensio autem in offensionibus quoque consistit, (bellis offensivis) quatenus ALITER defendi non possumus. (γ) At *Christianos* abstinuisse legimus cæde, bello, tanquam pollutionibus? Resp. præter necessitatem, propter diversum vitæ genus, ejusque *πίετον*, ut in Clericis, opinione virtutis, sæpe contra Charitatis præceptum, quæ omnino singulis piærum actionibus imperat. vid. Gr. c. III. §. 3.

VI.

II Probatur. *Quod in N. T. Magistratus & MAJESTATIS JURA* illibata manserint, quibus salutis *Reipublica* prospicitur; Eam vero defendere non licet, nisi Legibus & armis. ILLÆ fumus erunt & lycophantarum ludibrium, nisi supplicia irrogentur. HÆ dantur *in hostem* ad cædem & metum. Sic (α) oramus pro summis imperantibus, *ut pacatam vitam degamus*; (qui vult finem, vult etiam medium) jussi I Tim. II. 1. 2. 3. qui *DEI* (sunt ordinato, gladium gerens, timendum improbis. Rom. XIII. 1. seq. (β) Civitas in gratissimam *DEO* societatem confluit, inhibitura exundantem malitiam, quæ regnat in S: N. & prospectura *singulorum salutis*; quid vero his ambagibus opus? si singulis ex petulantia cujusvis infaustis interire necessum erit. Evangelium non abolet *Polireias*. *Somnia hæc Utopia* & cumprimis τὸ *Σοφιστικόν* quis non miretur? (γ) *Suppliciiis* quoque opus est, *ἡδεδίγμωλ*, *ις* *medus*, quibus *majestas*, *vinculum* civitatis, & *obsequium*, salva rectaque conserventur. Civitas, quæ sanguine abstineat, flagrante hominum malitia, testis insidiis, fraudibus, concipi non potest, *nutriente* scelera quævis *impunitate*, si extremum, *Mors*, non metuatur. Ita prudentissimi *ἐκ πείρας* senserunt omnium seculorum. Ergo *Jus vita* & *necis* exerceat magistratus *DEI* VICE, protecturi Societatem hominum, inque eâ *summum cultum & honorem*.

VII.

EXCIPITUR inter alia: *Piis* nemo alius ac *Christus* imperat, ergo Magistratus *vi* magis nituntur, quam *jure*, saltem *hominum respectu*, qui τῆ *ἀδελφότητι* *ἡλίου* humanæ constitutioni per *συνοχά* *ἑαυτῶν* assurgunt. Ergo & Jura concidunt. Resp. (α) PH homines sunt

stant auxilium contra S. Nlis. injurias indigi, qui tenentur: τοῖς *ἑσπε-
 ροῖς*. ex CONSCIENTIA, non gratis Rom. XIII. 5. ex pacto secundo,
 ex reverentia precepti, v. 1. (β) Monarchias sola permissione DEI
 natas esse, falsum est, cum ex indigentia mortalium, qui inter segre-
 ges familias incommodius vivebant, nascerentur. Etiam familiarum
 sanctarum capita reges erant, differentes à Chaldæorum imperiis, solo
 latifundio, & Juris intemperantiâ. Sic Nimrod POTENS venator,
 sed CORAM DOMINO. Gen. X. 9; (γ) Christus imperat per Reges
 quosvis. Prov. VIII. 15. Matth. XXVIII. 18. Eph. I. 21. qui τοῖς *μυμη-
 μένοῖς* subest, subest Christo, qui omnium rerum habenas moderatur,
 unique commodo temporali & aeterno fidelium. Quæ habet ultra Bre-
 minus apud Episcopium subtilia non semel, hic quidem non moror.

VIII.

III. Cassante Magistratu, redit S. Nlis, & SINGULI SOA
 mentur: nam: ejus manu utuntur cives, cum possunt; redoumte judi-
 cio & executione, quorum privatim interest. Hæc luculenter ο *μὴ γὰρ*.
 Adcoque (α) Magistratus agit. ex jure concessio singulorum. (β) &
 hi Jus habent, quale Magistratus in ordine ad Defensionem, etiam
 JUS VITÆ & NECIS, ex delicto; nec enim aliter majestas: (γ) Et-
 iam si indirectè nocetur, arma licitè expediuntur, ut v.g. homicidium
 alterius: alius cadat, quod Jus r. nititur Jure substitutionis (2) exe-
 cutionis: demandatæ partim à voce Societatis humanæ publicæ, par-
 tim necessitudine humanitatis, partim negotiorum quasi-gestione.
 (3) Jure præventionis. Ergo ETIAM NOCITURUM cadem
 licet.

AD H. GROTII DE JURE B. & P.

Lib. I. Cap. III.

DE JURE MAJESTATIS.

I.

SUMMOS in re ardua carpemus apices. MAJESTAS EST FA-
 CULTAS REGENDI CIVITATEM, quæ vim integri habet,
 modificatam ex natura Societatis civilis, & voluntate eorū, qui
 dederūt. Et hæc est in populo, tanquam subjecto COMMUNI.

I I.

EST FACULTAS: Ergo *Jus perfectissimum disponendi de rebus ad Rempublicam pertinentibus ἀνοικ&θύνας*, liberrimè, citra obligationem Civilem. Ratio: quoniam totum est ἀνοικ&θύνον, liberrimum, civili vinculo solutum, ergo & id quod habet vim integri. Quæ facultas se exerit, vel per unum, Regem: vel plures, selectos; ii sunt ἀεισοί: *promiscuos*, ut in Comitibus; hanc *Democratiam* vocant, quâ tamen *mulieres, infantes, mendicabula, & x* plebis arcentur, ex quâ consideratione *Timocratiam* extrui necesse non est.

III.

INDIVISA sit oportet. Societas *unam animam*, unicum virtutum culum habet, ergo & id quod vim habet integri. Implicat *unitas Moralis* sub diversis capitibus ἀνοικ&θύνοis. Ne decipiantur terminis caveant sibi Philosophi, quorum aliqui si aliter sentiant ejusmodi *mysteria Politices* pro mea stupiditate non intelligo, neque ubique *Grotius*, ejusque commentator *Gronovius* satisfacit. Adeoque Respublica VERE MIXTA monstrum est, *Civitas non-Civitas*. Dico VERE MIXTA, cum *Jura majestatis principia* diversi possident ἀνοικ&θύνοis. Nam si DEPENDENTER vel ab invicem, sunt ἀεισοί: vel ab uno? Senatores Regis, qui habet vim IRRITANDI & suspendendi actiones & decisa reliquorum, qui est *effectus formalis Majestatis*, ex eo agnoscendæ ubi resideat. Perinde sit, num ADMINISTRATIONEM *Jurium Senatorum* vel DIVISI, vel JUNCTI, sive etiam POPULUS aut absolutè, aut concomitantè habeat. Si vis irritifica residet in populo, populus, si in Senatu, Senatus erit summus imperans. Contingit quidem, quod notari velim, ut irritificandi *Jus* in quibusdam per pactum tacitum vel expressum aboleatur, & aliquid POSSINT contra majestatem ii, quibus v.g. *Jus Leges ferendi, tributa colligendi, velut absolutè transcriptum est. Imminuta* tamen majestas, ejusque vis irritificandi adeo non erit, ne *supereminenti Jure etiam pactis conventis derogare, & quibuscunque concessionibus, promissionibus, indulgiis* robur Civitatis causâ adimere possit. Sapienti sat! Si INDEPEDENTER UNIUS AB ALIO monstruositas adparet in Republicâ, non nisi casu, saltim fragili pacto, cohæsurâ: non impari ratione, ac si tres animas in corpore, vel plures à se invicem avulsas, nec ab uno imperio pendentes

statueremus, q̄uo simili sapius & auctus utitur Philosophus Arist. Ubi tamen lateat ILLA VIS in *Car. Stor.* de Civitatibus, v. g. *Angliã*, definire arduum est, cum ip̄is populis sæpè non liqueat: quidam enim Regem esse *Socium* & *æ. 1500* cum Parlamento asserunt, habentem *Jus præcipi*, & *speciem Regis*; & hoc modo *Rex, Superioris & inferioris Parliamentum* (quorum *hoc* Democratas speciem, illud Aristocratas habet) tres *æ. 1500* constituerent non nisi communi calculo, singuli tamen pro suo officio, aliquid decernentes. *Regem*, qui ultimum vorum habeat, irritare & suspendere reliquorum decisa, non quã *Regem* & *Car. Stor.*, sed quã **CONSENATORIORUM** corporum *membrum præcipuum*. **CONTRA** ALII affirmant, vim indivisam majestatis in *Solo Rege*, in reliquis exercitium *dependentem* esse. *Plaustra Scriptorum* de his allegare superfedeo.

IV.

Cum igitur perinde sit, quã is, qui *Majestatis* radice & *Facultate* gaudet, Republicæ formã in *infinium variabili* circumvertatur, *Princeps* tamen Dictator, & qui *regia omnia possideat*, pro **TALI** statim haberi non debet, ut putarent imprudentes & tũ *non nihil* ignari. Qui *ad rationem* tenetur irritabilem à populo, non *Rex* sed *Princeps* est: Dictator *ad tempus*; sed valituris sine censurã decretis, *Rex*: *sin secus, merus executor* est, *Dux belli, Judex Hebræorum, Ephorus, Rex Spartanus. vid. Arist. l. 3. Pol. c. 14.* Sed ad rationes non semper *exactio* requiritur, modo *Jus* reservetur. *Fridlandi* summum Imperium solœcismus fuit illorum temporum. At si quid rex imperet, *Senatores & nobiles* stricto gladio, **VELUT SUO JURE** dissolvunt, iste *Senatoriam dignitatem* non egreditur.

V.

Hæc **FACULTAS** modificatur 1. A **NATURA CIVITATIS**. Ejus administratio non efflagitat, ut **QUODLIBET LICEAT**. Talia cantillant parasti. Nam (a) *Civitas est cœtus liberorum hominum communis Juris fruendi gratia conjunctorum*, quod & *Stagirita* sapius inculcat, non quã *Republicanus Græcus*, sed ex vero. Ergo excipiuntur *dominia, libertas, conscientia, Religio* & reliqua quæ transcribere in alios jura à **DEO** & naturã homines prohibentur. (b) Ad hujus finem non requiritur *Dominium* nedum *Absolutum*, quam admittamus *Imperium absolutum* (la *Sowvrasnitè*, quod non

est *Dominium*, cum imperans in suum *commodum*, *gloriam*, & *voluntatem* omnia confert, nec pluris habet populum, quam *ruficus africanum* operas praestantem, quem alii, ne pereat. Sic *paupertas* civium, *overfo familiarum*, *bella inutilia*, quid imperium *Civium causa* comparatum, & *Dominatum* interfit, luculentissimè declarant, ut *DEO Pythio* non sit opus. (γ) Non plus est in *aeisou* & *Rege*, quam *FUIT IN POPULO*, qui si *majora* per vota ritur, in re *NOTORIA* non potest opprimere *partem* etli *MINOREM*.

V I.

Quapropter 1. Errat *Grotius*, qui autumat, sub *regno libertatem* amitti. §. 12. & *L. 11. 24. 6.* 2. Etia iudicium non datur in *Regem*, tanquam à *superiore*, datur tamen in *notorio*, à *Ratione COMMUNI*. *Cives* non sunt *stipites*, qui sensum ex *secundo pacto* amiserint, multo minus *lepisculis* assimilantur (de quibus *Antisthenes* apud *Aristotelem*) sub *Leonis imperio* frustra de *aquitate* censentibus. 3. *Majestas* ubiq, *summa est*, sed *RELATE ad finem*, non ex *arbitrio* statuentis, qui limites transiliendo *civiles* peccat *more Regis*, ut *caput* nimis lubrationibus corrumpit corpus. Si *habium* contrahat, manifestis *insidiis* ad *subruendam libertatem*, ipso facto excidit *Jure*, quod *subditi* transfulerunt. Inde tamen non sequitur, *Cives tollere Regem*, aut *officium detrectare* debere, nam obligat ad *patientiam*, non *dignitas Regis*, sed *salus Republica*, turbis sic *eximendæ*.

V II.

MODIFICATUR. 2. à VOLUNTATE CONFERENTIUM, plurimis quidem modis. (α) primò *populus servat* *majestatem*, vna *puta irriticam*, & *radicalem certis* *cognoscendam* *documentis*, non *mera* *presumptione*, nec *temporis tractu*, aut *mero silentio* *æstimandam*, (ut putant illi, qui *Republicam* *opprimunt metu* & *artibus*, *sufficere ad dominium* & *Jus*, si *hiscere* *contra nomen* *audit*) *creat autem* *Principes* & *Magistratus*, *Regum*, *Ducum*, *Dictatorum* *titulo*, quod huc non spectat. (β) *transfert* quidem in *aeisou* & *unum*, vel *Duum viros* *summa POTESTATEM*, sed *exterius limitatam*, ut *hætenus ipsâ Civili Libertate*, ita *libertatis* *quibusdam accessoris decretis*, v.g. *circa modum consultandi*, *judicandi* de *Republ.* *circâ privilegia* *Ordinum*, *civium immunitates*, *exemptiones*, & quid non. Si *nimum ligetur* *majestas*. *sibi cives* *imputent*, si & *mon-*

Frum faciant ex Reipublica per nimias *maximè* *causas*. Iccirco plusquam futile est argumentum ex placitis *Hobbesii*. *Cives me fecere Regem, quantum est? Regem: Unà præscripsere Leges, Rex habet vim integri; Ergo mutabo Leges quia possent cives simul sumpti, qui corpus esse desierunt, Ergo non teneor.* Putidam *Philosophiæ* dominationis avidam nemo non agnoscit. (y) *Modificationi* tamen *EXPRES-*
SIS *TABB.* caveri debet, v.g. *Lege commissoria*, quæ si obsequium detrectet populus ex *flagitii* *notorii* *conditione*, hoc ipso majestatem non servat, sed *naturalem Libertatem* *judiciumq;* *sensuum.* vid. *Grøtium* §. 9. ubi disputat contra *Monarchomachos;* *van der Meulen;* *de Sanctimonia Imperii;* *Schelium;* *Miltoni Iconoclastem* &c. alios, sed cum grano salis.

VIII.

Variis tamen ex causis evenire potest, ut *Majestas* *limitata* in *exercitio*, vel *ABSOLUTA* fiat, vel è *contrario* *PENITUS* *AMIT-*
TATUR, desitura in *Magistratum*. *ILLUD;* cum *usurpationem* *MODI* in imperando aperte *toleret* populus, & *comprobet*, quod ex *Diæti* *mage*, quam alia ratione cognoscitur. Solent autem dominaturi *conventuum speciem* & *causas* amoliri. *HOC:* cum *Majestatis* *Jura* sic succiduntur, ut ipsa non jam *exercitium*, sed *partem* *essentialem* amiserint. *Rex* hætenus, vel *Senatus* populo armis vincente, expressis *pacificationum* *formulis* *imminutioni* *potestatis* consentiat & acquiescat.

I X.

EXCIPITUR: Invita politica hæc dici. *Nam Majestatem* *judicio* & *detractioni* non subesse, *turbis* *velificari* *sententiam*, quæ *injuria* & *Tyrannidis* prætextu civitati facultatem tribuat, *de Nul-*
litate imperii ex specie sapius falsâ, ob tectas imperantium rationes, temerè judicandi. *Cæco* & *absoluto imperio* *standum esse:* Alias imperantem summæ potentia nomen frustra ferre. Quasi verò 1. *Cives* in *faxa* & *ligna* mutarentur, quamprimum in *Civitatem* coeunt. De tam stulto consilio nunquam *cogitarunt*, nec *cogitant*, quasi unius homunculi *petulantia* *cervicem* *subjicere* pulchrum ducerent, hoc enim ne fiat, sicut in *S.N. civilem vitam* seligunt. 2. Non *judicant* *de Tyrannide*, sed eam *sentiunt*. Facile lapsus humanæ fragilitatis & dominatum discernunt; qui tanquam *Ordines* *Reipublicæ* admoti

technas secretiores inspiciunt. Neque de testis sed apertis & notis
 viis sermo est, ut in causâ Anglicâ. Mirum Jesuitas arguissimam gen-
 tem probetis & fungis Anglos habuisse. Quasi Test. abrogare, Coll. gna
 Oxoniensia monachis replere, bonorum quorumvis bonis. & fortu-
 nis petulanter insultare, non fuisset evertere *Leges Fundamentales*.
 3. Vanus turbarum metus & Optimè regnari Provincias, quæ *Sta-
 tus* habent, *limites* potentia, *Experientia* stultorum *magistra* testa-
 tur. Qui tamen servi magis, quam Cives esse malint, illi à *Liberorum*
dominatu specimen Imperii, felicissimè scilicet arcessant.

AD H. GROTTII DE JURE B. & P.

Lib. I. Cap. III. .

DE CASU NON-RESISTENTIÆ.

I.

Vulgatum hoc in Anglia nomen, *Case of non resistance*, or-
 tum, cum *Carolo II* regnum firmaretur; sub incudem di-
 sceptionis revocatum, cum *Jac bo II.* ejus fratri sce-
 ptrum abrogaretur, confer. *Robert Sheringham* tr. of the
Kings Supremacy, & *Anonymus* lib. tit. *Tuvo treatises*. Reipsâ in-
 quiri debet, utrum Majestati aliquibus ex CAUSIS RESISTERE
 LICEAT? *Resistere* aliud quid est, quam *rebellem agere*, (quam
vocem semper in ore habent Tyrannorum, impudentissimi, ut *Do-
 mitianus* c. 12. *Sueton.*) *repu gnare*, & hostilibus armis in eminentia
 constitutos *oppugnare*. Etiam res, pro quibus conservandis resi-
 stere amant subditi, non unâ eademq, decempedâ mensurantur.
Conscientia potior ratio habenda est, quam eorum, quæ vitæ morta-
 lis commoda concernunt, ne vitâ quidem exceptâ. ILLA DEI fasci-
 bus *âmpetens* subjicitur: HÆC ad vim & injuriam patienter toleran-
 dam patent. Eamus per *Prophetas*; *Grotius* enim suas sectatur opi-
 niones, & suas alii.

I I.

• MAJESTAS, utut abs hominibus collata, *ἀνθρώπων κτίρις* hu-
 mana constitutio apud *Petrum* Epist. 2. 17. VIM TAMEN paren-
 di maximam à DEO accipit. Scio dogmata recentiorum. Colla-
 tis.

eis rationibus refragari nequeo. *S. Patribus*, neque, si penitus contem-
 plor, ipsi *Scriptura*: ἡς λόγια ἡμῶν Πησιδ' ἤσαν. Magna vis latet
 in verbis, quod ἐξουσία ἐπιτέχουσα sit ἢ τῷ Θεῷ. Θεῷ Διακονῶ, ejus-
 que διαλογῶ. Rom. XIII. 1. (α) *Majestas* ut *POTESTAS* est, oritur à
 DEO per *PARTICIPATIONEM*, *REPRÆSENTATIONEM*, *VI-*
CARIATUM. Nec rationes obstant de *PIGNORE* (quasi plus con-
 ferre possint cives, quam habeant, Jus sc. vitæ & necis, cum & ex pi-
 gnore constituto nasci queat *Dominium*) & *PACTO*. Hoc occasio-
 nem dat, ut sit *majestas*, quemadmodum generatio, ut sit *pater*:
 patris vero auctoritas καὶ ἐξουσία pendet à DEO. Illud de pignore
 planè ἀλόγιστον est, cum ex pignore non oriatur dominium, nisi qua-
 tenus ipsa securitas *eiusdem* in venditore *spem* fecit. (β) *Majestas*
 etiam est à DEO, sive regia sive alia sit, quoad *JURA ET PRIVILEGIA*,
 ut sit ἀνυπερδυνῶ. *summa, armata gladio*, quæ omnia *COGNO-*
SCUNTUR quidem ex fine, cum fine his *majestas* concipi non pos-
 sit: *NECESSITAS* autem & *Jus intrinsecum* à DEO manare intel-
 ligitur. (γ) Etiam *Majestas* in *applicacione* ad personam est à DEO,
 licet non semper *effectivè*, saltem *permisivè*. τὸ *EFFECTIVE* co-
 gnoscitur tam ex *Jure imperantis* & *consensu civium*, quàm ex *Justo*
DEI *judicio*, qui *REGES* constituit in *IRA*, cum illos qui *Jurè* im-
 perant, verum ineptè; cum illos qui *injustè* sive *ex causa imperii*, sive
administratione ejusdem, sive *ex utroque*, dum *Tyranni* *dominan-*
tar tales sive *titulo* sive *facto*, ut aliàs loquuntur. Simile hūc qua-
 drat *Patria potestatis*, cujus alia sunt principia *essendi*, alia *co-*
gnoscendi.

III.

2. *Majestate EXCEPTA* non comprehenduntur, tam quæ
naturâ excipi necesse est, quàm quæ *voluntate*. *NATURA* exi-
 muntur *Civili* *summa potestate*, *Conscientia* quamvis *erronea*, *liber-*
tas, *dominium*. *VOLUNTATE*, quatenus vel *facultatem* *Majesta-*
tis aut *exercitium* restringunt *Cives*, *capitulatione*, *Legè Commissio-*
ria, *usu jurium*, *receptâ consuetudine*.

IV.

3. *Tolerari* quandoque debet, si *Majestas* *limites* *potentiz* *trans-*
grediatûs, *partim* quod *fines* inter *summum imperantem civilem*, &
Tyrannum *difficiliter* *regantur*, qui fit vel *Dominio* ipso *arrogato*, vel

Domini in regnis despoticis in servos civium nomine condecoratos *abusu*: *Partim* quod media desint curandi vulneris, adempta Synodorum libertate, extinctis Proceribus & oppressis: *Partim* quod Lex obstet, SERVA PACEM, licet cum *molestiâ*, & quorundam exitiabili damno.

V.

In his quid Jus sit ex *utraq;* parte non *presumptionibus* obscuris & disceptatione vexandis, sed NOTORIA COGNITIONE niti debet: quæ cum profundè sæpius delitescat, dicacibus famæ impu- tationibus nemo facile crediderit, qui & *Charitate* Principum acta metiatur, & quam *proclivis* sit ad errores in summa fortunâ *declinatio*, apud animum suum reputet.

V I.

Eapropter I. *Non licet RESISTERE*, cum Majestas in Civilibus *sine limite imperat*: donèc de *Tyrannide* constet, quæ in sapien- tem, & *mente non motum* Principem vix cadit, præsertim ut Brutus in vindiciis & Hermannus Schelius de J. Imperii p. 184. describunt. De *Tyrannia* Græcorum, quorum percussores *statuam* merebantur, & qui ipsi fatebantur, se *Tyrannidem injustam* involasse, jam non est dicendi locus. Quid enim non facerent *Respublica in Europâ libera*, ubi Monarchia exulat? Quis enim in *viscera sua* sæviat, quis com- modo suo nisi insangus adversetur, cum Rempublicam pessundare sit destruere omnem fortunam imperantis? Adeoque ne talia qui- dem excipiuntur, si in *quorundam*, NON OMNIUM, facultates & libertatem inolet Summus imperans, vela daturus *odio, ira, iudicio*, cui delationes improbæ speciem Justitiæ nonnunquam circumpon- nunt: MAJESTAS enim est à DEO, nec quicquam ejus com- petit *Magistratus* ut tali, qui vocatur, *πεμπόμενος διὰ βασιλέως*. I. Pet. II, 14.

V II.

II. *Licet resistere* h.e. NON-OBSEQUI in *Rebus EXCEPTIS*: & quidem *Semper*, in iis quæ *Conscientiam* contaminant, non *scrupulosam, dubiam*, sed DETERMINATAM, sive *vera* sit, sive *Erro- nea*. Hæc enim Vox DEI est in animo hominis, cujus *Legem huma- nis*, & *per ipsam oppositionem* detestandis postponere, nemo nisi im- pius à *scelere* excusabit. Act. IV. 19. Eleganter S. Ignatius, qui sub

manus cadit Epist. ad Antiochenes. Τῷ Καίσαρι ἐπιτάγητε ἐν οἷς ἀντι-
 δουρῶ ἰσχυρῶν. Τὰς ἀρχοντας μὴ ἐπειδίετε εἰς παροξυσμὸν, ἵνα μὴ
 δῶτε ἀφορμὴν τοῖς ἕτεροι καὶ ἡμῶν, h. c. *Casari subiecti estote in iis,*
in quibus subdi nullum periculum est: Sive ut Const. Apost. l. 4. ex-
primit ἐν οἷς ἄλλοι Θεῶ, quæ DEO placent. Nolite Principes ir-
ritare, ne ansam desint eis, qui eam contra vos quarunt. Eadem sen-
tuit Epistola Eccles. Smyrnenfis de Martyr. Polyc. Resistere licet et-
tiam iis, qui EXCEPTIONIS JURA moderantur, quacunque de-
mum Reipubl. formâ fallacibus titulis plerunque contactâ, populus
ipse sit, vel Senatores. Sed utrum OPORTEAT ex necessitate, vide-
runt prudentes, cum Jura sua vindicatum ire, saltem eripi non pati,
hanc semper è re sit Civitatis. Ubi distinguitur inter subditos sim-
pliciter, & Majestati absolutè regnanti subiectos, & EOS, qui Jura
Majestatis SEORSIM exercent, & Statuum nomine salutantur. E-
quidem resistentes ex conscientia semper ingens infortunium sequi-
tur; nemo enim nisi potestate ferox dominatum in conscientias ar-
ripit: Sed Christiano quâ tali, nisi de Tyrannide apertâ constet, ipse-
que Status sit,) præter fugam & detrectatum obsequium nihil reli-
quum factum est, quàm preces & lachrymæ. Notari etiam meretur
Religionis obtrusionem sæpius revocari fieri, quod à Romanâ Cu-
ria dudum experti sunt melioris notæ Christiani, non semper ex
Tyrannide, si Principes spectemus superstitione & cruentis princi-
piis imbutos, qui gratissimum DEO & Sanctis arbitrantur, favere in
conscientias.

VIII.

III. *Arma sustollere, exhausta patientiâ, licet in eos, qui Jus*
 NULLUM HABENT regnandi, nisi pacto tacito convaluerit, &
tolerantiâ detrusi solio imperantis: Et, si habuerint, Tyrannide NO-
 TORIA illud concoxerunt, ad quam alienatio aperta partis imperii
 malè refertur; potest enim fieri ex causâ civili justissimâ, licet laten-
 te. Arma autem FOLLERE non statim oppugnare significat, sed
armis circumjellis contra eos, vitam, aras & focos tueri, queis, pro-
culcatis omnibus remediis, remonstrationibus & delinimentis de-
cretum est, innocentes ad orcum mittete, & impotenti dominatû
 velificari: id quod egregiè faciunt, & nunquam non minantur inoli-

in *superstitionis parasiti*. Tales nihilominus, si in manus ultrices incidant, ob *sanctimoniam dignitatis* comiter haberi necesse est, quod *divinum infigne*, diadema, gestaverint, quidquid sit de *Unctione*, de qua multa *Blondellus* contra *Chislet, Geneal. Fr.* ubi & de *Ampullâ Rhemensi*. Abstinentium & sanguine & injuria! *ἄτοι ᾧ Φαῦλον Βασιλέα κλαυῖν; Npn leve quid Regum cades.* Eurip.

IX.

Collige ex dictis 1. A subditis *non puniri principem, sed mereri* ut HOSTEM. 2. *Polliceri aliquid*, nisi majora ligamenta doceantur, non præjudicat summæ potestati, & *absoluta*, quam non nisi RESERVATA expressa restringunt. Unde qui promissis non steterit, nondum ex eâ culpa inter *Tyrannos & hostes* numeratur. 3. *Sine scelere ut imperii justis limites nemo transgreditur*; ita *sine scelera delicta* regnantium rarissimè corriguntur. Cæterum Auctores, qui *Jus Hebraorum Regium* I. Sam. VIII. pro *Cynosura* imperii Civilis, & cùm primis *Monarchici* allegant, extra oleas vagantur, argumentati ab *ἰσχυρῶν* ad *θεῶν*, ut videre est ex v. II. Quid ad Europæos, aliasve gentes *Jus Hebraorum*, vel dominatus, vel *regnum mixtum*, vel aliud quid fuerit? Dicam meretur Grotius §. 4. h. l. quod pro stabilienda obedientiâ Civium *Legem N. T.* recoquit, & dictum, I. Pet. II. 12. de *servis* in medium profert. An igitur Cives sunt servi? Neque minus *inter virtutem & ea quæ sunt juris* in Exemplis Christianæ Antiquitatis non satis dilucidè distinguit. §. 7. Quid enim illa de *immani sævitiâ, de necessitate, &c.* quorum causâ resistere LICEAT, quam *involutra veritatis, & dubia responsa mutantis Oraculi*. Argutius illud §. ult. Bonum Civem sequi *possessionem Imperii* in RE CONTROVERSA: quam ob causam distinxerunt paucos ante annos nonnulli Anglorum inter Regem *de facto & de jure*.

X.

Supplementi instar ex *Clerici viri doctissimi Commentariis* ad Num. XXV. raptim annoto, dubitari posse, num *Respublica Hebraorum*, cujus §. II. mentio facta est, *perfecta* jam fuerit in *deserto*. *Observandum*, inquit Auctor Grotio in multis suppar, in *deserto Moysen Hebrais* extraordinaria *potestate præfuisse*, neque *Republ.*

publ. proflus constitutam fuisse, quod ipse Moses significat Deut. XII. 8. Hinc ergo, ex Phinchasi exemplo nullum consecrarium duci potest ad privatos, qui Republ. constituta Magistratum munus involant.

AD H. GROTII DE JURE B. & P.

Lib. I. Cap. V.

DE MANU MAJESTATIS AUXILIA-
TRICE.

I.

UT in St. N. alter alteri auxilio esse potest, manu, consilio, factis : ἀνδρῶν ὁ ἀνδρῶν δαίμωνιον, homo homini DEUS, ut proverbium est apud Suidam : & DEI proprium est vel *servare* vel *benefacere*, ut Tullius loquitur. l. 1. de Nat. Deor. Ita summos imperantes nulla vi juvandi nullâ arte destitutos maximè omnium concernit ἰδαίμωνιόν, deos *benefaciendo imitari*.

Regia crede mihi res est succurrete lapsis;

Convenit & tanto, quantum es ipse viro.

Conveniens homini est, hominem servare, voluptas:

Et melius nullâ queritur arte favor,

uti legimus apud Ovid. Pont. l. 2. cl. 9.

I I.

Atenimvero vix suppetit Majestati juvare alios, nisi per CIVES, quorum animis, manibus & facultatibus utitur tanquam SUIS. Uno spiritu trahuntur omnes, ceu nervis mobile lignum. Unde si à capite motio quædam in alienas suppetias oriatur, civium est obsequi, ex *communis Lege*, quâ in imperantem circa civilia operantem, quicquid est propriæ voluntatis transtulerunt. Nec obest, ALIORUM commodo civem armatum expediri, non ipsius Reipublicæ. Nam & hujus saluti & fortunæ velificatur isthæc alios *juvandi facilitas*, quandoquidem omnes eadem fors manet, ut aliorum opem circumspicere cogantur, præsertim quod seorsim difficilius, quam junctis viribus, mutuo auxilio sublevandi adverfa dispel-

D

lamus:

iamus: *μῆς γδ χειρὸς ἀδενὸς μάχη. inválida est pugna, una quanta
gerit manus, juxta Euripidem nostrum in Herac. sive illud vulgatum*

Αὐτὸ γδ ἀνδρὸς ἢ πόλις σῶζει πόλιμ :

Χεὶρ χεῖρὸς νίπαι, δάκτυλοῖτε δάκτυλον.

Servat virum vir, civitatem civitas;

Digitum lavatq̄, digitus & manum manus.

- III.

Juri huic *Sequela* obligantur omnes, qui Majestatis imperio subjiuntur, *sive pacto* Civitatis, sive *vexu militari*, non quocumque (*ut feudalem*, hinc excipi intelligas, hujus enim fides ad periculum Senioris, non quodvis benefacendi studium porrigitur) sed qui *stipendio* devincitur. De hoc, milite puta *mercenario*, & in quosvis cæcâ obedientia parato prolixa disputationes agitantur. *Grotius* l. 2. c. 24. §. 10. *Propter prædam militare*, ait ex Augustino, *peccatum est, Imò & propter stipendium, si id unice & præcipue spectatur*; cum aliqui *stipendium accipere licitum sit omninò*: *Tis ἐπατινέται ἰδίους ἑλπίοις*, ait Paulus Apostolus? *Quis suis impensis militat*. Ut ut igitur Civium sanguini parcatur, qui *tributis impostis* stipendium subministrant peregrino militi, gloriosius tamen Romanis Græcisque visum est, *propriis Civium pectoribus Patriam tueri*, præsertim quod & *Grotius* l. 2. 26. §. leve nimis in eo effugium quærere videatur, quod *mercenariorum voluntate etsi malâ rex justus uti queat, quomodo DEUS & Diaboli & impiorum paratâ operantur*: Quasi vero DEUS stipendiis amplis peccatum aliciat, foveat, neque peccare desinant, sacramento sibi devinciat, ut eos solent, qui *viam aliis occidendis pro pecuniâ numeratâ vendiderunt*. Cives leguntur ex *Voluntate* Majestatis, & *necessitate publicâ*; Hi spe *lucelli & impunitatis* omnium ferè scelerum. Sunt tamen causæ, ut cum *patria* limites abundantiam civium non capiant, hi per *colonias* migrarent, ut olim factitatum, docente *Lazio in Commentariis* hac de re luculentissimis; vel cum *Orbis* undiquaque mortalium sit plenissimus, *alii* suam operam addicant, *salvis conditionibus*, queis *justi & honesti* ratio obtineatur. Tales non *voluntariò*, sed *JUSSI*, saltem ex *vacato Patria mandato* militant. Expropter qui *prorsus voluntariam* expeditionem suscipiunt, velut qui artem occidendæ ex *πράξει* addiscere gestiunt, si pollutas humano sanguine dextras in-

justi

jussi referunt, quam parum absunt ab homicidis? id quod de filio suo censuit Cato, quem sine sacramento, tanquam Religionis & civitatis auctoramento, militare noluit. Neque arbitror eos à summo scelere absolutum iri, qui nullo in Patriam communem commode miserandas suæ avaritia, & hostium furori victimas obijciunt. Quid respondebunt, SI CARO VENDITA Judicique CHRISTO causam probatura resurget?

IV.

PACTO CIVITATIS obstringuntur, qui suam opem Republicæ conferre possunt, nec excipiuntur mulieres & Sacerdotes. Illarum prædicatur virtus etiam in bello; & habent nostra quoque tempora suas Amazonas. Sago contextas, gladio succintas, crines, manus, ollas ferventes, imo & consilia salubria bello & hostibus arceendis contulisse memorant Historia. Commune periculum metusque efficit, ut natura seipsam superare videatur. Incendium restinguit proximus quisque animo & robore valens. Sed quid de SACERDOTE GLADIATO dicendum? Apostolos gladiatos iter fecisse docet ex Scripturis Grotius. Gladios gestarunt Levita sacro ministerio dedicati. Quid obsit? quo minus & monachi precibus tela conjungant, ut truculentum à mœnibus, aris & focus barbarum amoveant? Hostili quidem sanguine Clericos abstinere jussit Concilium Ilerdense in Hispania, dist. 50. c. de his Clericis. & si in obsidione quenquam occidissent, per biennium & officio & Communione corporis domini privabantur. Sed necessitas Canonis reverentia non ducitur. Unde ad militaria, excubias v.g. agendas cogi possunt. c. 2. X. de immuni. Eccl. idque à Statibus Imperii vi superioritatis territorialis. Rhetii J.P. l. 2. tit. 2. 31. At extra eam militari cingulo lumbos arctari Sacerdotum, insolens & indignum. Post baptismum miles Sacris Ecclesiæ functionibus præfici non poterat. Innocentius Epist. 23. c. 4. ne quispiam, statuit, qui post Baptismum militaverit, ad ordinem debeat Clericatus admitti, neq; qui causas post acceptum Baptismum egerint. Ita Const. Apost. l. 2. c. 6. de Episcopo præcipitur, ne sit φιλομαχῶς, μὴ ταῖς ἑξ ἑξ πνευματικαῖς συμπλασθῆναι, μὴ ἐγγυμένους τινα, ἢ συνηγορῶν δικαῖς χρηματικαῖς, ne pugnas amet, ne secularibus negotiis implicetur, non pro aliis spondeat, neq; fit in causis pecuniariis ADVOCATUS. Adeo sancti erant

Canonis, ut *judicem capitalem* agere, inro vel dictare quidem *sententiam*. *Concil. Later.* c. 18. ad 1206. Sacerdotes prohibuerint. Singulis Christianis ne *accusent* quempiam *capitaliter* vetat *Lactantius* l. 6. c. 20. *Neg, vero iusto*, inquit, *licebit accusare quempiam crimine capitali, quia nihil distat, utrumne ferro an VERBO potius occidas, quoniam occiso ipsa prohibetur.* Adde quod irregularis fiet, qui casu quoque hominem necasset. Præter *Exempla veterum* ejusmodi intentata fuit *Abbas, Prasuli Cantuariensi*; cum regnaret in *Anglia Jacobus I.* per *Episcopum Lincolnensem*, quod famulum *Milordi Zouchii* per infortunium occidisset. Parum abfuit, quin infulâ privaretur. *Bayle Diction. Critique* voce *Abbas*. In *Concilio Ancyrano* decretum est, ut *quinguennis* pœnitentia cædes involuntaria diluatur, monetque, *septennium* prius (juxta *Concil. Eliber. nâ fallor* c. 5.) requisitum fuisse: permittitur tamen, *Clericus ut in ordine maneat, ex dispensatione*, dist. 50. c. *Clerico*.

V.

Illustrationis gratiâ ad *Can. 2.* citatum *X. de immuni. Eccl.* observemus; *Gregorium M. Agnello* Episcopo *Ferracinenfi* rescribere, *pacis* occasione, quæ cum *Agilulpho Lombardo*, sed minus firmiter coaluerat. Laudat impensè *jussionem Pontificis Beronius* *Ann. Eccl. Tom. VIII.* ad annum Christi 589. Nec immeritò: *Cur enim Sacerdotes suâ* *locordiâ* *dispergi Ecclesiam, fidemque in periculum adduci* *paterentur? Cur in commune non confulerent? Nihil,* inquit de *Britannis Tacitus* *vita Agric. adversus validissimas gentes pro nobis* *nilius, quam quod in commune non consulant.* *Plebs Romæ Senatores olim militare jussit: cur non & Sacerdotes?* qui *boni publici causâ, ad vias, pontes, fontes* *reficiendos, imò & capsendas locustas* *tenentur: Observ. h.l. Gonzalez.*

* * *

MONITUM. Contra artem *Juris* video: loqui p. 8. §. 6. cum *viam & actum* comparo; *actus* enim *via* includitur, ut *tiss*, docent de *servit. & l. 1. p. 1.* de *S. P. R.* Sed verba *γραιμυλιμῶς* intelligo, prout *VIA* transitum, & *AGERE moliri* aliquid v. g. aquam ducere, molem struere &c. significat. Satius tamen fuisset, *iter* cum *actu* comparasse. At quis cum omnibus minutiis eat in consilium?

Österreichische Nationalbibliothek

+Z160407602

